



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De miseratione per repræsentationem imaginis. Præclara in eo Sophoclis
dexteritas. Capvt XLIIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Veneris cincta erat, imò cum gratijs Venerem fuit amplexa. Nunc autē euanuerunt illi inter epulas mollissimi cantus, & lyra eburneis digitis pulsari solita, conticuit. Iacet omnibus adamata: proli dolor! lapis, & cinis.]

*Homerus
Hectorem
mortuum
deplorat.*

Homerus quoque in morte Hectoris, ubi miserandos proflus affectus immiscet præclarè illud inter cætera, dum cadaver mortui ad curum Achillis alligatum, & raptatum describit.

Φῆ δ' ἦν ἔλκομένοιο κοῖνος αὐτῷ, ἀμφὶ δὲ
χῆται

Κυάνεα πύμπαντο, κάρη δὲ δῶαν ἐν
κοίῃσι

Κεῖτο, παρ' αὐτῷ χαρίεν τότε δὲ θεὸς δυσ-
μύθεος,

Δῶκεν θεκρίον αὐτῷ ἐν πύμπαντι γαίῃ.

*Hæc autem raptus excitabat. r. pulvis, cir-
cum que verò*

*Cyanea coma aspergebantur. Totum verò
caput in cineribus*

*Iacebat olim gratiosum: Sed tunc Iupiter ho-
stibus*

Dedit desurpandum in eius patria terra.

Hæc quanquam obiter dicta, multum habent miserabilis affectus. Nec aliter Virgilius;

—Quantum mutatus ab illo Hectore.

De miseratione per representationem imaginis.

Præclara in eo Sophoclis dexteritas.

CAPVT XLIIII.

*Miseratio
per repræ-
sentationem
efficacissi-
ma.*

EFFICACISSIMA omnium ratio mouendi, quæ sit per repræsentationem imaginis rerum absentium, aut aliqua monumenta mortuorum: si modo illud prudenter, & opportunè, non frigide, & affectatè procedat, vt pluribus superius monuimus. Testis Drusi imago, testis illa Cæsaris toga lacera, quæ tantas tragedias excitauit: Sed, vt ea, quæ iam ex Tacito, & Dione commemorata sunt, omittamus, extat apud Sophoclem nobilis locus, in quo Electra tenens, vt arbitrabatur, in vasculo fratris Orestis cineres, flebiliter lamentatur. Opera:pretium est, huic affectum con-

sideratius expendere: est enim præ cæteris candidus, tersus, ingenuus, multumque habet prudentiæ, & suauitatis. Sic igitur illavasculum intuens; quæ vel soluta oratione redita plena sunt venustatis.

O monumentum hominis omnium longè mihi charissimi! ò dulces fraternæ animæ reliquæ! Qualem te, mi Orestes, accipio: quantum ab illo mutatu, quem ex paternis ædibus florentem dimiseram; nunc te infœlix istis porò, manibus, cinerem, fabulam, & nihil. Vtinam potius te in patrijs ædibus vita defecisset, quæ ista te infœlici pietate, me, & te his funeribus reseruassent. Occidisses nondum tot miseriarum conscius, & te innocentissimam animam paterni manes, ac cineres, comitem accepissent: nunc iaces in aliena terra, post mortem etiam exul, & fugitiuus, tam longè à tua sorore, quæ misera nec morientis spiritum excepit, nec mortui cadaver lauit, nec dictis manibus inferias tulit, sed te peregrini tumultuario sepulchro, & tratatitia humanitate condiderunt. O spes inanes, ò infelicem educationem meam! quid profuit mihi, infantie tuæ, & matris, & gerulæ vices reddidisse, tibi cibos meo ore manus in os ingessisse, tecum lusu, & tibi tenellis, lusu sibus farigato amantèr accubuisse.

Heu! quot delicias vna mihi dies, instar infesti turbis, abstulit; tecum enim omnia vitæ solaria perierunt, tecum in eodem sepulchro iacent conclusa, atque composita: Quid enim aliud sperem? Consceleratæ matris cultro victimario confectus est pater: ego cruentis doloribus confecta, tu quasi somnium euanuisti, & tot spes vitæ ceciderunt; nunc in nostris funeribus tripudiant inimici. Deinde promittebas in dies, te paternarum, & mearum iniuriarum ultorem assuturum: hiccine est Orestes, quem pollicebaris? umbra, & is, qui tribus, digitis portatur cinis. Heu te miserum! heu me infelicem! ò corpus miserabile! ò frater! quam infausto hinc itinere ablegatus es! ò frater, amantissime! vt te perdidisti? amantissime frater! vt me perdidisti? Actum est, suscipe me vnà tecum in idem vasculum, quid enim aliud sum, quam umbra, & cinis? Noli sororem in morte spernere, quam tam piè in vita coluisti. Tecum mihi vna fors, vnus animus, vna omnia semper exiterunt, & nunc vna amborum cineres miscerunt, nec vlla nos temporum iniuria diuelleret.

Hæc sanè ex ipsa oratione multum capiunt sua-

*Periphrasis
de Sophocle
expressa.*

*Orestis di-
ploratio*

suauitatis: sed tamen nescio quo modo, per imaginis representationem melius animantur.

Miserabile est enim, intueri Regiam illam virginem, vasculum, quo fratris cineres contineri existimabat, toties exosculantem, suisque perfundentem lachrymis: quæ actro, licet muta esset, haberet tamen suos ad motum aculeos.

Accedit & mixtura motuum, quæ affectus longè iucundiores facit. Nam & vasculum ab Oreste incognito Electræ est oblatum, & præsens ipse ligetur, tanquam mortuus: unde profecto irrepit auditorum animis miseratio, quæ iam affulgente læticia suauissimè titillatur.

De miseratione, per sermocinationem.

CAPVT XLV.

Magnam quoque vim ad permouendos affectus obtinent sermocinationes; in quibus eorum, qui duras patiuntur calamitates, verba, & orationes aptissimè conformantur, quales sunt præcipuè moribundorum, orborum, exulium, &c. eiusdem generis: quod Cicero præclarus artifex non omisit in Milone.

Me quidem, Iudices, exanimant, & interimunt hæc voces Milonis, quas audio assidue, & quibus intersum quotidie. Valeant (inquit) valeant ciues mei, sint incolumes, sint florentes, sint beati: stet hæc vrbs præclara, mihiq; patria carissima, quoquo modo merita de me erit. Tranquilla repub. ciues mei (quoniam cum illis non licet, sine me ipsi) sed tamen per me perfruantur. Ego cedam, atque abibo, si mihi repub. bona frui non licuerit, at carebo mala: & quamprimùm tetigero bene moratam, & liberam ciuitatem, in ea conuiescam. O frustra! inquit) suscepti mei labores: o spes fallaces! o cogitationes inanes mee! &c.

Hæc oratio calamitosi hominis tam grauitè expressa, vehementer animos, mentesque percellit.

In eo genere sunt vltima, vt dixi, virorum moribundorum ad coniuges, aut patrum ad filios colloquia, quæ vbi aptè finguntur, & pronuntiantur, vel è durissimis pecto-

ribus miserationem excutiunt. Finge Sedeciam apud Nabuchodonosorem damnatam, sic filios postremum alloqui.

Quid me aspicitis, dulces animæ? patrem non hodie primum amittitis: tunc desijt in humanis esse vester parens, cum miser, & captiuus esse cepit. Viuite felices amores mei, si quæ felicitas in seruitute esse potest. Vos fortasse melior fortuna, cum Deo visum fuerit, reuerset. Ego, qui vos simul genui, & perdididi, solus proficiscar ad mortem, meoque sanguine, quicquid est secleris, expiabo.

Valete solatia mea, & cum vobis creptus fuero, Deum patrem cogitare, qui vos in tutelam suam accipiet, & nunquam desertos esse patietur. State constanter patrijs legibus, & ceremonijs, nec vlla vos temporum iniuria ab auitæ religionis sanctitate diuellat. Matrem Regiam in hac viduitate, & exilio miseram cõsolamini, fraternam inter vos concordiam sanctissimè fouete. Ego, si quid sepulti mortuorum cineres sapiunt, vestri non obliuiscar; Adero sæpe dormientibus, vigilantibus adero, & vestræ seruitutis angores, qua potero voce, mitigabo. Valete, iterum mea delicia; valete liberi, quondam beati, nunc infelices; quondam florentes, nunc calamitosi; quondam Regis filij, nunc exulis, & fugitiui; Hic vester Dominus est, huic supplicate, amplectimini genua, quis pudor est? Vos miseros quidem effecit fortuna: ignobiles non ideo faciet? Quid sceptrum vos adhuc, & Reges cogitatis? Date fati manus, & si vos vestra etas dolere nondum docuit; Matris fletus imitami. Heu nimis mature discitis esse miseri!

Oratio composita est ad ferreum Regis pectus commouendum, itaque miserationes habet fati flebiles, grauitate tamen conditas: Neque enim Sedecias pro sua vita supplicat, verum se, de coniugis, & liberorum salute vehementer sollicitum, vt debebat, ostendit: Hæc enim cura, in paterna viscera vehementissimè penetrat, & nullus adeo ferus est, qui huiusmodi sensibus mollissimè non titilletur. Vidi, vidi nobilissimum, & facundissimum adolescentem, cum hæc magno, vt erat imprimis ad dicendum compositus actionis decoro recitaret, multorum lachrymas expressisse.

Iam Patrem orbum, quod miserabilius est audiamus. Iacobus est ille Patriarcha, magnis, & arduis laboribus à puero exercitus, &

Hhh 3. quem

Patris moribundi ad filios grauis oratio.

Sedecia cuncta.

Hominis calamitosi oratio.